

॥ तैत्तिरीय संहिता ॥

॥ पञ्चमः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां षष्ठमकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः ॥

इन्द्रो वृत्राय वज्रमुदयच्छत्स वृत्रो वज्रादुद्यतादबिभेत्सो-
ऽब्रवीन्मा मे प्र हारस्ति वा इदम्मयि वीर्यं तत्ते प्र दास्यामीति
तस्मा उक्थ्यम्प्रायच्छत्तस्मै द्वितीयमुदयच्छत्सोऽब्रवीन्मा मे प्र
हारस्ति वा इदं मयि वीर्यं तत्ते प्र दास्यामीति (१)

तस्मा उक्थ्यमेव प्रायच्छत्तस्मै तृतीयमुदयच्छत्तं
विष्णुरन्वतिष्ठत जहीति सोऽब्रवीन्मा मे प्र हारस्ति वा
इदम्मयि वीर्यं तत्ते प्र दास्यामीति तस्मा उक्थ्यमेव प्रायच्छत्तं
निर्मायं भूतमहन् यज्ञो हि तस्य मायासीद्यदुक्थ्यो गृह्यत
इन्द्रियमेव (२)

तद्वीर्यं यजमानो भ्रातृव्यस्य वृङ्क्ते इन्द्राय त्वा बृहद्वते वयस्वत
इत्याहेन्द्राय हि स तम्प्रायच्छत्तस्मै त्वा विष्णवे त्वेत्याह यदेव
विष्णुरन्वतिष्ठत जहीति तस्माद्विष्णुमन्वाभजति त्रिर्निर्गृह्णाति
त्रिर्हि स तं तस्मै प्रायच्छदेष ते योनिः पुनरहविरसीत्याह
पुनःपुनः (३)

ह्यस्मान्निर्गृह्णाति चक्षुर्वा एतद्यज्ञस्य यदुक्थ्यंस्तस्मादुक्थ्यं
 हुतं सोमा अन्वायन्ति तस्मादात्मा चक्षुरन्वेति तस्मादेकं
 यन्तम्बहवोऽनु यन्ति तस्मादेको बहूनाम्भद्रो भवति
 तस्मादेको बह्वीर्जाया विन्दते यदि कामयेताध्वर्युरात्मानं
 यज्ञयशसेनार्पयेयमित्यन्तराहवनीयं च हविर्धानं च तिष्ठन्नव
 नयेत् (४)

आत्मानमेव यज्ञयशसेनार्पयति यदि कामयेत् यजमानं
 यज्ञयशसेनार्पयेयमित्यन्तरा सदोहविर्धाने तिष्ठन्नव नयेद्यजमानमेव
 यज्ञयशसेनार्पयति यदि कामयेत् सदस्यान् यज्ञयशसेनार्पयेयमिति
 सदं आलभ्याव नयेत्सदस्यानेव यज्ञयशसेनार्पयति॥ (५)

इतीन्द्रियमेव पुनःपुनर्नयेन्नयस्त्रिंशच्च॥ [१]

आयुर्वा एतद्यज्ञस्य यद्ध्रुव उत्तमो ग्रहाणां गृह्यते तस्मादायुः
 प्राणानामुत्तममूर्धानं दिवो अरतिं पृथिव्या इत्याह मूर्धानमेवैनं
 समानानां करोति वैश्वानरमृताय जातमग्निमित्याह वैश्वानरं
 हि देवतयायुरुभयतौवैश्वानरो गृह्यते तस्मादुभयतः प्राणा
 अधस्ताच्चोपरिष्ठाच्चार्धिनोऽन्ये ग्रहा गृह्यन्तेऽर्धौ ध्रुवस्तस्मात् (६)

अर्ध्वार्द्धाणोऽन्येषां प्राणानामुपोऽन्ये ग्रहाः साद्यन्तेऽनुपोसे
 ध्रुवस्तस्मादस्थान्याः प्रजाः प्रतितिष्ठन्ति मांसेनान्या असुरा वा
 उत्तरतः पृथिवीमपर्याचिकीरन्तां देवा ध्रुवेणादहन्तद्ध्रुवस्य ध्रुवत्वं

यद्ध्रुव उ॒त्तर॒तः सा॒द्यते॒ धृ॒त्या॒ आयु॑र्वा ए॒तद्य॑ज्ञस्य॒ यद्ध्रुव॑ आ॒त्मा हो॒ता॒
यद्धो॑तृचम॒से ध्रुव॑म॒वनय॑त्या॒त्मन्ने॒व य॑ज्ञस्य॒ (७)

आयु॑र्दधाति॒ पुर॒स्ता॑दुक्थस्या॒वनी॒य॒ इत्या॑हुः पुर॒स्ता॑द्ध्यायु॑षो
भु॒ङ्क्ते म॑ध्यतो॒ऽवनी॒य॒ इत्या॑हुर्मध्य॒मेन॒ ह्यायु॑षो भु॒ङ्क्ते उ॒त्तरा॑र्धे॒ऽवनी॒य॒
इत्या॑हुरुत्त॒मेन॒ ह्यायु॑षो भु॒ङ्क्ते वै॑श्वदे॒व्यामृ॑चि श॒स्यमा॑नायाम॒व न॑यति
वैश्वदे॒व्यो वै प्र॒जाः प्र॒जास्वे॒वायु॑र्दधाति॥ (८)

ध्रुवस्तस्मादेव यज्ञस्यैकान्नचत्वारि९शच्च॥ [२]

य॒ज्ञेन॒ वै दे॒वाः सु॒वर्गं॒ लो॒कमा॑य॒न्तेऽम॑न्यन्त॒ मनु॑ष्या
नो॒ऽन्वाभ॑विष्य॒न्तीति॒ ते सं॑व॒त्सरे॑ण॒ योप॑यित्वा सु॒वर्गं॒
लो॒कमा॑य॒न्तमृष॑य॒ ऋ॒तुग्र॑हैरे॒वानु॒ प्राजा॑न॒न्यद॑तु॒ग्रहा॒ गृह्य॑न्ते
सु॒वर्गस्य॑ लो॒कस्य॑ प्र॒ज्ञा॒त्यै द्वा॑द॒श गृह्य॑न्ते द्वा॒द॒श मा॑साः सं॑व॒त्सरः
सं॑व॒त्सरस्य॑ प्र॒ज्ञा॒त्यै स॒ह प्र॑थ॒मौ गृह्ये॑ते स॒होत्त॑मौ तस्मा॒द्वौद्वा॑वृ॒तू
उ॒भय॑तो॒मुख॑मृ॒तुपा॒त्रं भ॑वति॒ कः (९)

हि तद्वे॒द यत॑ ऋ॒तूना॑म्म॒खंमृ॑तुना॒ प्रेष्ये॑ति॒ षट्क॑त्वं आह् षड्वा
ऋ॒तव॑ ऋ॒तूने॒व प्री॑णात्यृ॒तुभि॑रिति॒ च॒तुश्च॑तु॒ष्पद॑ ए॒व प॑शून्प्री॒णाति॒ द्विः
पुन॑र्ऋ॒तुना॑ह॒ द्वि॒पद॑ ए॒व प्री॑णात्यृ॒तुना॒ प्रेष्ये॑ति॒ षट्क॑त्वं आहर्तु॒भि॒रिति॑
च॒तुस्त॑स्मा॒च्चतु॑ष्पादः प॒शव॑ ऋ॒तूनुप॑ जी॒वन्ति॒ द्विः (१०)

पुन॑र्ऋ॒तुना॑ह॒ तस्मा॑द्वि॒पाद॑श्चतु॒ष्पदः॒ प॒शूनुप॑ जी॒वन्त्यृ॒तुना॒
प्रेष्ये॑ति॒ षट्क॑त्वं आहर्तु॒भि॒रिति॑ च॒तुर्द्विः पुन॑र्ऋ॒तुना॑हा॒क्रम॑णमे॒व

तथ्सेतुं यजमानः कुरुते सुवर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै नान्योन्यमनु
प्र पद्येत यदन्योन्यमनु प्रपद्येतर्तुर्ऋतुमनु प्र पद्येतर्तवो मोहुकाः
स्युः (११)

प्रसिद्धमेवाध्वर्युर्दक्षिणेन प्र पद्यते प्रसिद्धं प्रतिप्रस्थातोत्तरेण
तस्मादादित्यः षण्मासो दक्षिणेनैति षडुत्तरेणोपयामगृहीतो-
ऽसि स॒सर्पोऽस्य॑ हस्पत्याय त्वेत्याहास्ति त्रयोदशो मास-
इत्याहुस्तमेव तत्प्रीणाति॥ (१२)

को जीवन्ति द्विः स्युश्चतुस्त्रिंशच्च॥ [३]

सुवर्गाय वा एते लोकाय गृह्यन्ते यदंतुग्रहा ज्योतिरिन्द्राग्नी
यदैन्द्राग्नमृतुपात्रेण गृह्णाति ज्योतिरेवास्मा उपरिष्ठादधाति
सुवर्गस्य लोकस्यानुख्यात्या ओजोभृतौ वा एतौ देवानां
यदिन्द्राग्नी यदैन्द्राग्नो गृह्यत ओज एवाव रुन्धे वैश्वदेव॑
शुक्रपात्रेण गृह्णाति वैश्वदेव्यो वै प्रजा असावादित्यः शुक्रो
यद्वैश्वदेव॑ शुक्रपात्रेण गृह्णाति तस्मादसावादित्यः (१३)

सर्वाः प्रजाः प्रत्यङ्मुदैति तस्मात्सर्व एव मन्यते
माम्प्रत्युदगादिति वैश्वदेव॑ शुक्रपात्रेण गृह्णाति वैश्वदेव्यो
वै प्रजास्तेजः शुक्रो यद्वैश्वदेव॑ शुक्रपात्रेण गृह्णाति प्रजास्वेव
तेजो दधाति॥ (१४)

तस्मादसावादित्यस्त्रिंशच्च॥ [४]

इन्द्रो मरुद्भिः साविद्येन माध्यंदिने सवने वृत्रमहन् यन्माध्यंदिने सवने मरुत्वतीया गृह्यन्ते वारत्रघ्ना एव ते यजमानस्य गृह्यन्ते तस्य वृत्रं जघ्रुष ऋतवोऽमुह्यन्त्स ऋतुपात्रेण मरुत्वतीयानगृह्णात्ततो वै स ऋतून्प्राजानाद्यदंतुपात्रेण मरुत्वतीया गृह्यन्त ऋतूनाम्प्रज्ञात्यै वज्रं वा एतं यजमानो भ्रातृव्याय प्र हरति यन्मरुत्वतीया उदेव प्रथमेन (१५)

यच्छति प्र हरति द्वितीयेन स्पृणुते तृतीयेनायुधं वा एतद्यजमानः सः स्फुरते यन्मरुत्वतीया धनुरेव प्रथमो ज्या द्वितीय इषुस्तृतीयः प्रत्येव प्रथमेन धत्ते वि सृजति द्वितीयेन विध्यति तृतीयेनेन्द्रो वृत्रं हत्वा परां परावतमगच्छदपाराधमिति मन्यमानः स हरितोऽभवत्स एतान्मरुत्वतीयानात्मस्पर्णानपश्यत्तानगृह्णीत (१६)

प्राणमेव प्रथमेनास्पृणुतापानं द्वितीयेनात्मानं तृतीयेनात्मस्पर्णा वा एते यजमानस्य गृह्यन्ते यन्मरुत्वतीयाः प्राणमेव प्रथमेन स्पृणुतेऽपानं द्वितीयेनात्मानं तृतीयेनेन्द्रो वृत्रमहन्तं देवा अब्रुवन्महान् वा अयमभूद्यो वृत्रमवधीदिति तन्महेन्द्रस्य महेन्द्रत्वं स एतन्माहेन्द्रमुद्धारमुदहरत वृत्रं हत्वान्यासुं देवतास्वधिं यन्माहेन्द्रो गृह्यत उद्धारमेव तं यजमान उद्धरतेऽन्यासुं प्रजास्वधिं शुक्रपात्रेण गृह्णाति यजमानदेवत्यो वै माहेन्द्रस्तेजः शुक्रो यन्माहेन्द्रं शुक्रपात्रेण गृह्णाति यजमान एव

तेजो दधाति॥ (१७)

प्रथमेनागृहीत देवतास्वष्टाविंशतिश्च॥ [५]

अदितिः पुत्रकामा साध्येभ्यो देवेभ्यो ब्रह्मौदनमपचत्तस्यां
उच्छेषणमददुस्तत्प्राश्नात्सा रेतोऽधत् तस्यै चत्वार आदित्या
अजायन्त सा द्वितीयमपचत्सामन्यतोच्छेषणान्म इमेऽज्ञत यदग्रे
प्राशिष्यामीतो मे वसीयांसो जनिष्यन्त इति साग्रे प्राश्नात्सा
रेतोऽधत् तस्यै व्यृद्धमाण्डमजायत सादित्येभ्य एव (१८)

तृतीयमपचद्भोगाय म इदं श्रान्तमस्त्विति तेऽब्रुवन्वरं
वृणामहे योऽतो जायाता अस्माकं स एकोऽसद्योऽस्य
प्रजायामृध्याता अस्माकम्भोगाय भवादिति ततो विवस्वानादित्यो-
ऽजायत तस्य वा इयं प्रजा यन्मनुष्यास्तास्वेक एवर्द्धो यो यजते
स देवानाम्भोगाय भवति देवा वै यज्ञात् (१९)

रुद्रमन्तरायन्त्स आदित्यानन्वाक्रमत् ते द्विदेवत्यान्प्रापद्यन्त
तान्न प्रति प्रायच्छन्तस्मादपि वध्यम्प्रपन्नं न प्रति प्र यच्छन्ति
तस्माद्विदेवत्येभ्य आदित्यो निर्गृह्यते यदुच्छेषणादजायन्त
तस्मादुच्छेषणाद्गृह्यते तिसृभिर्ऋग्भिर्गृह्णाति माता पिता पुत्रस्तदेव
तन्मिथुनमुल्बं गर्भो जरायु तदेव तत् (२०)

मिथुनम्पशवो वा एते यदादित्य ऊर्गर्धं दध्ना मध्यतः

श्रीणात्यूर्जमेव पशूनाम्मध्यतो दधाति श्रुतातुङ्क्षेन मेध्यत्वाय
तस्मादामा पक्वं दुहे पशवो वा एते यदादित्यः परिश्रित्य गृह्णाति
प्रतिरुध्यैवास्मै पशून्गृह्णाति पशवो वा एते यदादित्य एष रुद्रो
यदग्निः परिश्रित्य गृह्णाति रुद्रादेव पशून्तर्दधाति (२१)

एष वै विवस्वानादित्यो यदुपांशुसवनः स एतमेव सोमपीथं
परि शय आ तृतीयसवनाद्विवस्व आदित्येष ते सोमपीथ इत्याहु
विवस्वन्तमेवाऽऽदित्यं सोमपीथेन समर्धयति या दिव्या
वृष्टिस्तया त्वा श्रीणामीति वृष्टिकामस्य श्रीणीयाद्वृष्टिमेवाव रुन्धे
यदि ताजक्प्रस्कन्देद्वर्षुकः पर्जन्यः स्याद्यदि चिरमवर्षुको न
सादयत्यसन्नाद्धि प्रजाः प्रजायन्ते नानु वर्षद्वरोति यदनुवषट्कुर्याद्बुधं
प्रजा अन्ववसृजेन्न हुत्वान्वीक्षेत यदन्वीक्षेत चक्षुरस्य प्रमायुकं
स्यात्तस्मान्नान्वीक्ष्यः॥ (२२)

एव यज्ञाङ्गरायु तदेव तदन्तर्दधाति न सप्तविंशतिश्च॥ [६]

अन्तर्यामपात्रेण सावित्रमाग्रयणाद्गृह्णाति प्रजापतिर्वा एष
यदाग्रयणः प्रजानां प्रजननाय न सादयत्यसन्नाद्धि प्रजाः
प्रजायन्ते नानु वर्षद्वरोति यदनुवषट्कुर्याद्बुधं प्रजा अन्ववसृजेदेष
वै गायत्रो देवानां यथ्सवितैष गायत्रियै लोके गृह्यते यदाग्रयणो
यदन्तर्यामपात्रेण सावित्रमाग्रयणाद्गृह्णाति स्वादेवेनं योनेर्निर्गृह्णाति
विश्वे (२३)

देवास्तृतीयं॑ सवनं॑ नोदयच्छन्ते सवितारम्प्रातःसवनभागं॑
 सन्तं॑ तृतीयसवनमभि पर्यणयन्ततो॒ वै ते तृतीयं॑ सवनमुदयच्छन्त्यत्
 सावित्रो गृह्यते॑ तृतीयस्य सवनस्योद्यत्यै सवितृपात्रेण॑ वैश्वदेवं
 कलशाद्गृह्णाति॑ वैश्वदेव्यो॒ वै प्रजा वैश्वदेवः॑ कलशः॑ सविता
 प्रसवानामीशे॑ यथ्सवितृपात्रेण॑ वैश्वदेवं कलशाद्गृह्णाति॑ सवितृप्रसूत
 एवास्मै॑ प्रजाः प्र (२४)

जनयति॑ सोमे सोममभि गृह्णाति॑ रेतं॑ एव तदधाति॑ सुशर्मासि
 सुप्रतिष्ठान इत्याह॑ सोमे हि सोममभिगृह्णाति॑ प्रतिष्ठित्या एतस्मिन्वा
 अपि॑ ग्रहे॑ मनुष्येभ्यो देवेभ्यः॑ पितृभ्यः॑ क्रियते सुशर्मासि सुप्रतिष्ठान
 इत्याह॑ मनुष्येभ्य एवैतेन॑ करोति बृहदित्याह॑ देवेभ्य एवैतेन॑ करोति
 नम॑ इत्याह॑ पितृभ्य एवैतेन॑ करोत्येतावतीर्वै देवतास्ताभ्य एवैनं॑
 सर्वाभ्यो गृह्णात्येष ते॒ योनिर्विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्य॑ इत्याह॑ वैश्वदेवो
 ह्येषः॥ (२५)

विश्वे प्र पितृभ्य एवैतेन॑ करोत्येकान्रविश्वेति॑॥ [७]

प्राणो वा एष यदुपां॑ शूर्यदुपां॑ शुपात्रेण॑ प्रथमश्चोत्तमश्च
 ग्रहौ गृह्येते॑ प्राणमेवानु॑ प्रयन्ति॑ प्राणमनूद्यन्ति॑ प्रजापतिर्वा
 एष यदाग्रयणः॑ प्राण उपां॑ शुः पत्नीः॑ प्रजाः प्र जनयन्ति॑
 यदुपां॑ शुपात्रेण॑ पत्नीवतमाग्रयणाद्गृह्णाति॑ प्रजानां॑ प्रजननाय॑
 तस्मात्प्राणं॑ प्रजा अनु॑ प्र जायन्ते देवा वा इतइतः॑ पत्नीः॑

सुवर्गम् (२६)

लो॒कम॑जिगा॒ऽसन्ते सु॒व॒र्गं लो॒कं न प्रा॒जा॒न॒न्त ए॒तम्पा॑लीव॒तम॑प॒श
ततो॒ वै ते सु॒व॒र्गं लो॒कम्प्रा॒जा॒न॒न् यत्पा॑लीव॒तो गृ॒ह्यते॑ सुव॒र्गस्य॑
लो॒कस्य॑ प्र॒ज्ञा॑त्यै स सोमो॒ नाति॑ष्ठत स्त्री॒भ्यो गृ॒ह्यमा॑ण॒स्तं घृ॒तं
वज्रं॑ कृ॒त्वाघ्न॑न्तं निरि॑न्द्रियं भू॒तम॑गृह्णन्तस्मा॒त्त्रियो॒ निरि॑न्द्रिया
अदा॑यादीरपि पा॒पात्पु॒ऽस उप॑स्ति॒तरम् (२७)

व॒दन्ति॒ यद्धृ॑तेन॑ पा॒लीव॒तः॑ श्री॒णाति॒ वज्रै॑णै॒वैनं॒ वशे॑
कृ॒त्वा गृ॒ह्णात्यु॑पया॒मगृ॑हीतोऽसी॒त्याहे॒यं वा उ॑पया॒मस्तस्मा॑दि॒मां
प्र॒जा अनु॒ प्र जा॑यन्ते बृह॒स्पति॑सु॒तस्य॑ त॒ इत्या॑ह॒ ब्रह्म॒ वै
दे॒वाना॑म्बृह॒स्पति॑र्ब्रह्म॒णैवास्मै॑ प्र॒जाः प्र ज॑नयतीन्द्रो॒ इत्या॑ह॒ रेतो॒
वा इन्द्रू॒ रेतं॒ ए॒व तद्द॑धातीन्द्रिया॒व इति॑ (२८)

आ॒ह प्र॒जा वा इ॑न्द्रियं प्र॒जा ए॒वास्मै॒ प्र ज॑नयत्यग्ना(३)
इत्या॑हाग्निर्वै रेतो॒धाः प॒लीव॒ इत्या॑ह मिथु॒नत्वाय॑ स॒जूर्दे॒वेन॒ त्वष्ट्रा॑
सोम॑म्पि॒बेत्या॑ह॒ त्वष्ट्रा॑ वै प॒शूना॑मि॒थुना॑नाः॑ रू॒पकृ॑द्रू॒पमे॒व प॒शुषु॑
दधा॑ति दे॒वा वै त्वष्ट्रा॑रमजिघा॒ऽसन्त्स॒ प॒लीः प्राप॑द्यत॒ तं न प्रति॑
प्राय॑च्छन्तस्मा॒दपि॑ (२९)

वध्य॑म्प्रपन्नं न प्रति प्र यच्छन्ति॒ तस्मा॑त्पा॒लीव॒ते त्वष्ट्रे॑ऽपि
गृ॒ह्यते॒ न सा॑दयत्यसन्ना॒द्धि प्र॒जाः प्र॒जाय॑न्ते॒ नानु॑ वष॑ट्करोति
यद॑नुवष॑ट्कुर्याद्बु॒द्रं प्र॒जा अ॒न्वव॑सृजेद्यन्नानु॑वष॑ट्कुर्यादशा॑न्तम॒ग्नी॒त्सोम॑म्भ॒ः

वर्षद्वरोति न रुद्रं प्रजा अन्ववसृजति शान्तमग्नीत्सोमम्भक्षयत्यग्नीत्रेष्टु
सीद (३०)

नेष्टुः पत्नीमुदानयेत्याहाग्नीदेव नेष्टरि रेतो दधाति नेष्टा
पत्नियामुद्रात्रा सं ख्यापयति प्रजापतिर्वा एष यदुद्राता प्रजानां
प्रजननायाप उप प्र वर्तयति रेत एव तस्मिंश्चत्यूरुणोप प्र
वर्तयत्यूरुणा हि रेतः सिच्यते नग्नंकृत्योरुमुप प्र वर्तयति यदा
हि नग्न ऊरुर्भवत्यथ मिथुनी भवतोऽथ रेतः सिच्यतेऽथ प्रजाः
प्र जायन्ते॥ (३१)

पत्नीः सुवर्गमुपस्तितरमिन्द्रियाव इत्यपि सीद मिथुन्यष्टौ च॥ [८]

इन्द्रो वृत्रमहन्तस्य शीर्षकपालमुदौञ्जत्स द्रोणकलशो-
ऽभवत्तस्मात्सोमः समस्रवत्स हारियोजनोऽभवत्तं व्यचिकित्सञ्जुह्वान-
मा हौषा(३) मिति सोऽमन्यत यद्धोष्याम्याम९ हौष्यामि यन्न
होष्यामि यज्ञवेशसं करिष्यामीति तमधियत होतु९ सोऽग्निरब्रवीन्न
मय्याम९ हौष्यसीति तं धानाभिरश्रीणात् (३२)

त९ शृतं भूतमजुहोद्यद्धानाभिर्हारियोजन९ श्रीणाति
शृतत्वाय शृतमेवैनं भूतं जुहोति ब्रह्मीभिः श्रीणात्येतावन्ती-
रेवास्यामुष्मिल्लोके कामदुघा भवन्त्यथो खल्वाहुरेता वा
इन्द्रस्य पृश्नयः कामदुघा यद्धारियोजनीरिति तस्माद्ब्रह्मीभिः
श्रीणीयादृक्सामे वा इन्द्रस्य हरी सोमपानौ तयोः परिधयं

आधानं यदप्रहृत्य परिधीञ्जुहुयादन्तराधानाभ्याम् (३३)

घासम्प्र यच्छेत्प्रहृत्य परिधीञ्जुहोति निराधानाभ्यामेव
 घासम्प्र यच्छत्युन्नेता जुहोति यातयामेव ह्यैतर्ह्यध्वर्युः
 स्वगाकृतो यदध्वर्युर्जुहुयाद्यथा विमुक्तम्पुनर्युनक्ति तादृगेव
 तच्छीर्षत्राधिनिधाय जुहोति शीर्षतो हि स समभवद्विक्रम्य
 जुहोति विक्रम्य हीन्द्रो वृत्रमहन्त्समृद्धौ पशवो वै हारियोजनीर्यथ्सम्भि-

एनम्पशवो भुञ्जन्त उप तिष्ठेरन्यत्र संम्भिन्द्याद्बहव
 एनम्पशवोऽभुञ्जन्त उप तिष्ठेरन्मनसा सम्बाधत उभयं करोति
 बहव एवैनम्पशवो भुञ्जन्त उप तिष्ठन्त उन्नेतर्युपहवमिच्छन्ते
 य एव तत्र सोमपीथस्तमेवाव रुन्धत उत्तरवेद्यां नि वपति
 पशवो वा उत्तरवेदिः पशवो हारियोजनीः पशुष्वेव पशून्प्रति
 ष्ठापयन्ति॥ (३५)

अश्रीणादन्तराधानाभ्यामल्पाः स्थापयन्ति॥ [९]

ग्रहान् वा अनु प्रजाः पशवः प्र जायन्त उपाश्वन्तर्यामावजावयः
 शुक्रामन्थिनौ पुरुषा ऋतुग्रहानेकशफा आदित्यग्रहं गाव
 आदित्यग्रहो भूयिष्ठाभिर्ऋग्भिर्गृह्यते तस्माद्गावः पशूनां भूयिष्ठा
 यत्रिरुपाश्वं हस्तेन विगृह्णाति तस्माद्वौ त्रीन्जा जूनयत्यथावयो
 भूयसीः पिता वा एष यदाग्रयणः पुत्रः कलशो यदाग्रयण
 उपदस्येत्कलशाद्गृहीयाद्यथा पिता (३६)

पुत्रं क्षित उ॒पधा॑वति ता॒दृगे॒व तद्यत्क॒लशो॑ उप॒दस्ये॑दाग्रय॒णाद्गृही॑य
 पु॒त्रः पि॒तरं॑ क्षित उ॒पधा॑वति ता॒दृगे॒व तदा॒त्मा वा ए॒ष य॒ज्ञस्य॑
 यदा॑ग्रय॒णो यद्ब्र॑ह्मो वा क॒लशो॑ वोप॒दस्ये॑दाग्रय॒णाद्गृही॑यादात्मनं
 ए॒वाधि॑ य॒ज्ञं निष्क॑रोत्यवि॒ज्ञातो॑ वा ए॒ष गृ॑ह्यते यदा॑ग्रय॒णः स्था॒ल्या
 गृ॒ह्णाति॑ वाय॒व्येन॑ जुहोति॒ तस्मा॑त् (३७)

गर्भे॒णावि॑ज्ञातेन ब्रह्म॒हाव॑भृथमव॑ यन्ति॒ परा॑ स्था॒लीर॑स्यन्त्यु॒द्वाय॑व
 हर॑न्ति॒ तस्मा॒च्छ्रियं॑ जा॒तां परा॑स्यन्त्यु॒त्पुमा॑ंस॒ हर॑न्ति॒
 यत्पु॑रोरुच॒माह॑ यथा॒ वस्य॑स आ॒हर॑ति ता॒दृगे॒व तद्यद्ब्र॑ह्मं गृ॒ह्णाति॑
 यथा॒ वस्य॑स आ॒हृत्य॑ प्राहं ता॒दृगे॒व तद्यत्सा॑दयति॒ यथा॒ वस्य॑स
 उप॑नि॒धाय॑प॒क्राम॑ति ता॒दृगे॒व तद्यद्वै॑ य॒ज्ञस्य॑ सा॒म्ना यजु॑षा
 क्रि॒यते॑ शिथि॒लं तद्यद्दृ॒चा तद्दृढ॑म्पु॒रस्ता॑दुपयामा॒ यजु॑षा गृह्यन्त
 उप॑रि॒ष्टादु॑पयामा ऋ॒चा य॒ज्ञस्य॑ धृ॒त्यै॑॥ (३८)

यथा॑ पि॒ता तस्मा॑दप॒क्राम॑ति ता॒दृगे॒व तद्यदृष्टा॑दश च॥ [१०]

प्रा॒न्यानि॑ पा॒त्राणि॑ यु॒ज्यन्ते॑ ना॒न्यानि॑ या॒नि परा॒चीना॑नि
 प्रयु॑ज्यन्तेऽमु॒मेव॑ तैर्लो॒कम॑भि॒ जंय॑ति॒ परा॑डि॒व ह्य॑सौ लो॒को या॒नि
 पुनः॑ प्रयु॑ज्यन्त॒ इम॑मेव॒ तैर्लो॒कम॑भि॒ जंय॑ति॒ पुनः॑ पुनरि॒व ह्य॑यं
 लो॒कः प्रा॒न्यानि॑ पा॒त्राणि॑ यु॒ज्यन्ते॑ ना॒न्यानि॑ या॒नि परा॒चीना॑नि
 प्रयु॑ज्यन्ते॒ तान्य॑न्वोष॑धयः॒ परा॑ भव॑न्ति॒ या॒नि पुनः॑ (३९)

प्रयु॑ज्यन्ते॒ तान्य॑न्वोष॑धयः॒ पुन॑रा भव॑न्ति॒ प्रा॒न्यानि॑

पात्राणि युज्यन्ते नान्यानि यानि पराचीनानि प्रयुज्यन्ते
 तान्यन्वारण्याः पशवोऽरण्यमपं यन्ति यानि पुनः प्रयुज्यन्ते
 तान्यनु ग्राम्याः पशवो ग्राममुपावयन्ति यो वै ग्रहाणां निदानं
 वेदं निदानवान्भवत्याज्यमित्युक्तं तद्वै ग्रहाणां निदानं यदुपांशु
 शंसति तत् (४०)

उपांश्वन्तर्यामयोर्यदुच्चैस्तदितरेषां ग्रहाणामेतद्वै ग्रहाणां
 निदानं य एवं वेदं निदानवान्भवति यो वै ग्रहाणाम्मिथुनं वेदं प्र
 प्रजयां पशुभिर्मिथुनैर्जायते स्थालीभिर्न्ये ग्रहा गृह्यन्ते वायव्यैरन्य
 एतद्वै ग्रहाणाम्मिथुनं य एवं वेदं प्र प्रजयां पशुभिर्मिथुनैर्जायत
 इन्द्रस्त्वष्टुः सोममभीषहापिबथ्स विष्वङ् (४१)

व्यार्च्छथ्स आत्मन्नारमणं नाविन्दथ्स एताननुसवनम्पुरोडाशानप
 निरवपत्तैर्वै स आत्मन्नारमणमकुरुत तस्मादनुसवनम्पुरोडाशा
 निरुप्यन्ते तस्मादनुसवनम्पुरोडाशानाम्प्राश्नीयादात्मन्नेवारमणं
 कुरुते नैनं सोमोऽति पवते ब्रह्मवादिनो वदन्ति नर्चा न यजुषा
 पङ्क्तिराप्यतेऽथ किं यज्ञस्य पाङ्क्तुत्वमिति धानाः कर्मभः परिवापः
 पुरोडाशः पयस्या तेन पङ्क्तिराप्यते तद्यज्ञस्य पाङ्क्तुत्वम्॥ (४२)

भवन्ति यानि पुनः शंसति तद्विष्वङ्श्चतुर्दश च॥ [११]

सुवर्गाय यद्वाक्षिणानि समिष्टयजूष्यवभृथयजूषि स्थेनं प्रजापतिरेकादशिनीमिन्द्रः पत्न्या घ्नन्ति देवा
 वा इन्द्रियं देवा वा अदाभ्ये देवा वै प्रबाहुं प्रजापतिर्देवेभ्यः स रिरिचानः षोडशधेकादश॥ [१२] सुवर्गाय

यजति प्रजाः सौम्येन गृहीयात्प्रत्यञ्चं गृहीयात्प्रजां पशून्निचत्वारिंशत्॥43॥ सुवर्गाय वज्रस्य रूपं समृद्धौ॥

This PDF was downloaded from <http://stotrasamhita.github.io>.

GitHub: <http://stotrasamhita.github.io> | <http://github.com/stotrasamhita>

Credits: <http://stotrasamhita.github.io/about/>
